

Nr. reg. 13279/10.05.2021

Către,

Ministerul Culturii

legislativ@cultura.ro

Subscrisa ASOCIAȚIA CENTRUL ROMÂN PENTRU ADMINISTRAREA DREPTURILOR ARTIȘTILOR INTERPREȚI - **CREDIDAM**, cu sediul în str. C.A. Rosetti nr. 34, sect. 2 București, tel. 021.307.92.00, fax 021.318.58.13, e-mail office@credidam.ro, înființată prin H.J.207/1996 pronunțată de Judecătoria Sector 1 București, C.I.F. RO9089320, reprezentată legal prin director executiv Ștefan Gheorghiu,

Referitor la proiectul de Lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe, republicată, disponibil pe site-ul Ministerului Culturii, supus dezbaterii publice (respectiv fișierele atașate la <http://www.cultura.ro/proiect-de-lege-12>),

Regăsiți mai jos propunerile/observațiile CREDIDAM cu privire la actul normativ supus dezbaterii. Pentru eficiență, acestea sunt inserate, punctual, în cele două tabele de concordanță (pentru directiva 789/2019 și directiva 790/2019), anexate prezentului document.

1. Referitor la transpunerea art. 18 din Directiva nr. 790/2019

Articolul 18 - Principiul unei remunerații adecvate și proporționale

1. *Statele Membre se vor asigura că, atunci când autorii și artiștii interpreți sau executanți acordă licențe sau își transferă drepturile exclusive pentru exploatarea operelor lor sau a altor obiecte protejate, aceștia au dreptul să primească o remunerație adecvată și proporțională.*

2. *La punerea în aplicare în legislația națională a principiului prevăzut la alineatul 1, Statele Membre sunt libere să utilizeze diferite mecanisme și să țină seama de principiul libertății contractuale și de cel al unui echilibru just între drepturi și interese.*

Considerentul 73

Remunerarea autorilor și a artiștilor interpreți sau executanți ar trebui să fie adecvată și proporțională cu valoarea economică reală sau potențială a drepturilor acordate prin licență sau transferate, ținându-se seama de contribuția autorului sau a artistului interpret sau executant la ansamblul operei sau al altor obiecte protejate, precum și de toate celelalte împrejurări ale cazului, cum ar fi practicile de piață sau exploatarea efectivă a operei.

*Plata unei sume forfetare poate, de asemenea, să constituie o remunerație proporțională, **însă nu ar trebui să reprezinte o regulă.** Statele Membre ar trebui să aibă posibilitatea de a defini cazuri specifice în care se poate aplica plata forfetară, ținând seama de caracteristicile specifice ale fiecărui sector.*

Statele Membre ar trebui să aibă libertatea de a pune în practică principiul unei remunerații adecvate și proporționale prin intermediul unor mecanisme existente sau nou-introduse, printre

1

care se pot afla negocierile colective și alte mecanisme, cu condiția ca acestea să respecte legislația aplicabilă a Uniunii.

Comentarii:

Acest articol prevede faptul că, în cazul în care un artist interpret sau executant acordă licențe sau își transferă drepturile exclusive pentru exploatarea operelor sale, acesta are dreptul să primească o „remunerație adecvată și proporțională”.

Întrucât Statele Membre au obligația de a se asigura că artiștii interpreți sau executanți primesc o remunerație adecvată și proporțională atunci când acordă licențe sau își transferă drepturile exclusive, acestea au libertatea de a decide asupra mecanismului prin care poate fi realizat acest lucru. **Un drept la remunerație echitabilă, complementar și la care nu se poate renunța, poate fi interpretat ca fiind un asemenea „mecanism”.**

Considerăm că introducerea unui astfel de mecanism complementar este absolut necesară pentru implementarea eficientă a prevederilor directivei în sensul protejării drepturilor artiștilor interpreți, ținând cont și de faptul că o transpunere întocmai a prevederilor directivei nu va fi suficientă în atingerea acestui scop.

Remarcăm astfel că, în cadrul prevederilor art.18, se regăsesc multe noțiuni neclare, ale căror semnificații sunt, în general, o **chestiune de interpretare subiectivă**. De exemplu, remunerația trebuie să fie adecvată și proporțională ... proporțională cu ce? .. Cu valoarea economică care poate fi ori reală, ori potențială.. În plus, cele două criterii nu ar trebui să se excludă reciproc: deși valoarea economică se poate baza pe proiecții înaintea începerii exploatarei comerciale, proporționalitatea remunerației se poate măsura doar pe baza valorii economice reale, odată ce interpretarea a fost exploatată. În afara unor cazuri foarte limitate, este, deci, esențial să se afirme faptul că valoarea economică reală a drepturilor transferate trebuie să fie regula.

Pe lângă faptul că remunerația trebuie să fie proporțională cu valoarea economică reală (sau potențială) a drepturilor acordate prin licență sau transferate, trebuie să se țină seama de: *„contribuția autorului sau a artistului interpret sau executant la ansamblul operei sau al altor obiecte protejate, precum și de toate celelalte împrejurări ale cazului, cum ar fi practicile de piață sau exploatarea efectivă a operei.” ...*

Contribuția este cea calitativă? Cea cantitativă? Ambele? Alte criterii? În plus, trimiterea la „practicile de piață” este problematică în măsura în care „practicile de piață” vor evolua pe toată durata de existență a Directivei. Într-adevăr, Directiva în sine are drept scop îmbunătățirea (adică schimbarea) practicilor de piață și, deci, este neclar dacă trebuie să fie luate în considerare practicile curente de piață (ceea ce ar părea lipsit de logică) sau viitoarele practici de piață (acum necunoscute). Este de reținut faptul că în considerentul 73 se prevede faptul că plățile unor sume

forfetare (în prezent o practică dominantă pe piață) nu ar mai trebui să reprezinte regula. Acest lucru ar sugera că ar trebui să fie luate în considerare viitoarele practici de piață (post-Directivă).

Prin urmare, **pentru a implementa Articolul 18**, în special în ceea ce privește remunerația adecvată și proporțională pentru utilizări la cerere, este necesară introducerea unui drept la remunerație pentru punerea la dispoziție la cerere pentru artiștii interpreți sau executanți, plătit de platformele online și sub rezerva gestiunii colective obligatorii, **complementar oricăror aranjamente contractuale care s-ar putea, altfel, aplica.**

În scopul introducerii acestui drept complementar, ar trebui să fie orientativă următoarea formulare:

PROPUNEREA CREDIDAM

“În cazul în care un artist interpret sau executant a transferat sau a atribuit dreptul exclusiv de punere la dispoziție și, independent de orice condiții convenite pentru respectivul transfer sau atribuire, artistul interpret sau executant va avea dreptul să obțină o remunerație echitabilă plătită de către utilizator pentru punerea la dispoziție către public a interpretării sale fixate. Dreptul artistului interpret sau executant de a obține o remunerație echitabilă pentru punerea la dispoziția publicului a interpretărilor sale nu poate face obiectul unei renunțări și este colectat și gestionat de către organismele de gestiune colectivă a artiștilor interpreți sau executanți”.

În situația în care artiștii interpreți sau executanți își transferă sau cesionează dreptul exclusiv de punere la dispoziție către producător – fie prin negociere individuală, fie colectiv – aceștia trebuie să își păstreze dreptul de a primi remunerație echitabilă, atât timp cât prestațiile artistice ale acestora sunt protejate, fiind separate de orice acorduri contractuale convenite pentru transferul sau cesiunea respectivă¹.

Remunerația echitabilă propusă stabilește un nou mecanism, bine adaptat la mediul online. Acesta creează un echilibru nou, mai corect, care nu se suprapune peste cadrul actual. În situația limitată în care artiștii interpreți sau executanți primesc plăți de redevențe, ulterior transferului dreptului exclusiv al acestora, mecanismul propus va reprezenta un canal de remunerare complementară. Întrucât plata redevenței este efectuată în mod tipic de către producător, remunerația echitabilă este achitată de către utilizator.

Este important de menționat faptul că prevederile articolului 18 se referă la toate categoriile de artiști interpreți sau executanți, **atât din domeniul audio, cât și din domeniul audiovizual** (aspect confirmat de Comisia Europeană, prin răspunsul transmis la întrebarea formulată de Parlamentul European nr. E-001220/2021).

¹ Spania a implementat cu succes acest drept la remunerație, încă din anul 2006 (cu ocazia transpunerii Directivei UE nr. 2001/29/EC). Cu titlu de exemplu, conform unei analize efectuate la nivelul anului 2016, AIE, organism de gestiune colectivă a drepturilor artiștilor interpreți din Spania, a repartizat în anul de referință, sume către circa 33.000 de artiști interpreți, provenind de la Spotify, pentru utilizarea celor 56.845 de prestații utilizate/ascultate.

2. Referitor la transpunerea articolelor 19-20 din Directiva nr. 790/2019

Art. 19

*„Art. 19.1 Statele Membre se asigură că **autorii și artiștii interpreți sau executanți** primesc (...) informații (...) din partea părților cărora le-au acordat o licență sau le-au transferat drepturile lor sau din partea succesorilor lor în drepturi.”*

*„Art. 19.2 Statele Membre se asigură că, în cazul în care drepturile menționate la alineatul 1 au făcut ulterior obiectul unei licențe, **autorii și artiștii interpreți sau executanți sau reprezentanții acestora** primesc ... de la sublicențiați, informații suplimentare ...”*

În vreme ce primul paragraf pare să sugereze faptul că autorii și artiștii interpreți sau executanți pot avea dreptul de a **primi** informații direct de la primii lor parteneri contractuali, al doilea paragraf garantează, de asemenea, faptul că „reprezentanții acestora” pot **solicita** orice informații lipsă de la terții licențiați.

Directiva nu definește aici conceptul de „reprezentanți”. Putem deduce din articolul 21 al Directivei faptul că acest termen poate fi înțeles a include „organizații reprezentative”, ca de exemplu, syndicate, bresle, OGC-uri, asociații profesionale etc., atât timp cât acestea au un drept/mandat legal. Aceste organizații au o obligație clară de a acționa în interesul propriilor membri.

Considerentul 79, abordând același subiect ca și articolul 21, menționează în mod surprinzător doar „reprezentanții” autorilor și ai artiștilor interpreți sau executanți. Nu este clar dacă aceste două concepte sunt menite a servi drept sinonime, și deci dacă doar „organizațiile reprezentative” pot acționa în numele autorilor și artiștilor interpreți sau executanți în sensul acestei Directive – excluzând alți intermediari (de ex. agenți, firme private etc.) care pot avea un interes vădit și nu acționează în mod necesar în interesul clienților lor artiști interpreți sau executanți.

La implementarea Directivei, este deci important:

- să se învedereze faptul că articolul 19 alineatul 1 face referire și la „**artiștii interpreți sau executanți sau reprezentanții lor**” (de asemenea, la transpunerea articolului este omisă periodicitatea furnizării informațiilor²)
- să clarifice modul în care organizațiile de reprezentare a artiștilor interpreți sau executanți pot avea dreptul legal de a primi asemenea informații în numele artiștilor interpreți sau executanți pe care îi reprezintă. **Acesta pare a fi sensul considerentului 78 din Directivă, care abordează chestiunea.**

---

² Art. 40² alin.1 din tabelul de transpunere.

Articolul 19 prezintă posibilitatea ca Statele Membre să considere mai puțin oneroase obligațiile de raportare în regim de transparență, sau chiar scutirile, în anumite cazuri.

3. „(...) Statele Membre pot prevedea că, în cazuri justificate în mod corespunzător, în care sarcina administrativă generată de obligația menționată la alineatul 1 ar deveni disproporționată în raport cu veniturile generate de exploatarea operei ori a prestației artistice, obligația se limitează la tipurile și nivelul de informații care pot fi așteptate în mod rezonabil în astfel de cazuri.”

4. „Statele Membre pot decide că obligația stabilită la alineatul 1 din prezentul articol nu se aplică în cazul în care contribuția autorului ori a artistului interpret sau executant nu este semnificativă având în vedere opera ori interpretarea sau execuția per ansamblu (...)”

Sfera exactă a acestor două limitări este foarte incertă.

Atenuarea obligațiilor de raportare (articolul 19.3) trebuie să fie limitată doar la **cazurile justificate în mod corespunzător**. Este discutabil dacă și cât de des un producător poate face apel, cu bună credință, la o atenuare a obligațiilor de raportare. Mai mult, interpretarea cuvântului „însemnătate” poate deveni foarte ușor subiectivă. Pot exista variații ale însemnătății, dar nicio contribuție nu are însemnătate zero. Din acest punct de vedere, accesul la transparență ar trebui acordat tuturor interpreților sau executanților dintr-o înregistrare, dar poate fi acceptabil ca raportarea să fie efectuată cu o frecvență mai mare acelor interpreți sau executanți care au un rol mai important. Cu toate acestea, scutirea prevăzută în art. 19.4 nu este absolută și poate fi depășită dacă „autorul sau artistul interpret sau executant indică faptul că are nevoie de informații pentru exercitarea drepturilor sale în temeiul articolului 20 alineatul 1 și solicită informațiile în acest scop.”

La implementarea Directivei, este important:

- pentru a evita o abundență a litigiilor (în lipsa unor instrucțiuni clare), optimizarea obligațiilor de raportare, încadrând în mod strict toate formele posibile de atenuare și/sau exceptare, cu delimitarea mai clară a acestor limite.

TOTUȘI,

chiar în considerarea realizării unor precizări precum cele de mai sus, DE CE NU SUNT SUFICIENTE aceste articole pentru protejarea artiștilor interpreți sau executanți – în lipsa introducerii unui drept la remunerație echitabilă gestionat obligatoriu (descrie la punctul 1)?

Asigurarea artiștilor interpreți sau executanți că vor deține mai multe informații despre contractele pe care le semnează și despre utilizările înregistrărilor acestora de către producător nu îmbunătățește contractul în sine (articolul 19). Un contract prost este un contract prost. În plus, prevederea conține un număr de excepții de la obligația de raportare, pe care o exclude atunci când „sarcina administrativă” este „disproporționată”, iar contribuția artiștilor interpreți sau executanți nu este „semnificativă”. Acest lucru ar putea conduce la transmiterea unor

informații mai puțin exhaustive, în cel mai bun caz, sau chiar ar putea împiedica unii artiști interpreți sau executanți să beneficieze de această prevedere.

Articolul 20 conferă artiștilor interpreți sau executanți posibilitatea de a solicita producătorului o remunerație suplimentară dacă înregistrările acestora au succes. Însă doar marile vedete se află în poziția de a-și renegocia contractul. Artiștii mai mici nu își pot permite să își asume riscul de a intra într-un conflict cu producătorul dacă doresc să fie angajați și pe viitor.

Nu este greu de anticipat că, în practică, orice asemenea revendicare are șanse mari de a conduce la un litigiu. Prin urmare, ne putem aștepta ca această prevedere să fie primită cu un grad ridicat de nesiguranță și să genereze cheltuieli pe care mulți artiști interpreți sau executanți nu vor sau nu pot să și le asume. Mai mult, riscul de a fi „pus pe lista neagră” nu este o invenție³.

În plus, contextul recent și actual determină necesitatea transunerii clare a acestui drept, date fiind:

- evoluția muzicii înregistrate pe suporturi în ultimii 20 de ani și schimbarea obiceiurilor consumatorilor de muzică (existența platformelor online nu numai că a determinat scaderea vânzărilor de CD/DVD-uri cu muzică, dar înlocuiește, treptat, și modul de ascultare de muzică, prin posturile de radio).
- evoluția modelelor de business din mediul digital (în anul 2008, au fost lansate noi servicii de muzică online – Spotify și Deezer, ca reacție la exploatarea ilegală de tipul peer to peer file-sharing, cum erau Napster sau kaZaA)

Fără intervenție legislativă, artiștii nu vor beneficia de aceste dezvoltări, de altfel pozitive, așa cum ar fi normal.

ÎN CONCLUZIE, reiterăm și ne menționem punctul de vedere cu privire la transpunerea Directivei UE 790/2019 (comunicat în repetate rânduri cu diverse ocazii și prin corespondența anterioară purtată pe această temă), transpunere care trebuie să cuprindă obligatoriu următoarele elemente:

- 1. drept la remunerație echitabilă care nu poate face obiectul unei renunțări de către artiștii interpreți pentru utilizarea prestațiilor ce le aparțin în mediul online,**
- 2. remunerație achitată de platformele online (de exemplu, Netflix, Spotify, Youtube, etc).**
- 3. remunerația va fi gestionată și colectată de către organismele de gestiune colectivă (prin gestiune colectivă obligatorie).**

3. Referitor la transpunerea Directivei UE nr. 789/2019

³ A se vedea cazul actorului de dublaj Marcus Off, care a asigurat vocea în limba germană a lui Jack Sparrow în primele trei episoade din Pirații din Caraibe, care a dat în judecată Walt Disney pentru remunerația suplimentară atunci când aceste filme au înregistrat un succes extraordinar. Deși instanțele germane i-au dat câștig de cauză lui Marcus Off, acordându-i o remunerație suplimentară, acesta a fost ulterior înlocuit cu un alt actor de dublaj în al patrulea episod.

Art. 4 din Directiva menționată .. *Exercitarea de către alți titulari de drepturi decât organismele de radiodifuziune a drepturilor asupra retransmisiei:*

*Actele de retransmisie a programelor trebuie să fie autorizate **de către titularii care dețin dreptul exclusiv de comunicare către public**. Statele membre se asigură că titularii de drepturi își pot exercita dreptul de a acorda sau de a refuza autorizarea pentru o retransmisie numai prin intermediul unui organism de gestiune colectivă.*

Deși, aparent, considerentul 15 vine să sublinieze că exercitarea drepturilor de retransmisie reglementate prin prezenta Directivă sunt exercitate în mod similar cu directiva SatCab (*Pentru a asigura securitate juridică pentru operatorii de servicii de retransmisie și pentru a depăși disparitățile din dreptul național privind aceste servicii de retransmisie, ar trebui să se aplice norme similare cu cele care se aplică în cazul retransmisiei prin cablu, astfel cum este aceasta definită în Directiva 93/83/CEE. N*), acest articol nu este deloc similar cu art. 9 din Directiva SatCab.

Art. 9/Directiva SatCab: (1) *Statele membre se asigură că dreptul titularilor dreptului de autor și drepturilor conexe de a acorda sau refuza autorizarea unui operator de cablu pentru retransmisia prin cablu a unei emisiuni nu poate fi exercitat decât de către un organism de gestiune colectivă.*

Prin urmare, directiva SatCab nu prevedea această limitare regăsită în actuală directivă, respectiv *Actele de retransmisie a programelor trebuie să fie autorizate **de către titularii care dețin dreptul exclusiv de comunicare către public**. Această prevedere generează complexitate în transpunerea în legislațiile naționale (în majoritatea statelor europene artiștii interpreți nu dețin un drept exclusiv de comunicare publică – cum este și cazul nostru). În plus, spre deosebire de alte legislații europene, retransmiterea prin cablu reprezintă un drept reglementat distinct, nu doar o formă de comunicare publică⁴.*

Deși considerentul 15 subliniează că .. **Titularii de drepturi ar trebui să primească o remunerație adecvată pentru retransmisia operelor lor și a altor obiecte protejate ..**

Considerăm că transpunerea întocmai a acestor prevederi poate afecta dreptul artiștilor interpreți sau executanți de a primi remunerațiile cuvenite din actele de retransmisie, prin invocarea faptului că remunerațiile sunt datorate doar titularilor care dețin dreptul exclusiv de comunicare publică.

Propunerea CREDIDAM: introducerea unui nou drept patrimonial exclusiv – retransmisia programelor de radio și televiziune, de care dispune artistul interpret sau executant.

Referitor la transpunerea articolelor 2 (punct 2) și 9 ale Directivei, susținem eliminarea sintagmei „pornind din alt stat membru”. Menținerea acesteia (prin copierea textului întocmai,

---

⁴ În majoritatea legislațiilor europene, comunicarea către public acoperă toate formele posibile, respectiv radiodifuzare, retransmitere prin cablu, difuzari în unități tip supermarket, hoteluri și altele, pe internet etc.

fără raportare la art.7 din aceeași directivă), ar conduce la depozedarea artiștilor interpreți de drepturile ce le aparțin (retransmitere prin cablu și de retransmisie) și de remunerațiile aferente cuvenite.

În speranța că propunerile CREDIDAM vor fi avute în vedere,

Cu stimă,

Ștefan Gheorghiu
director general

